

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. VII. De cessatione legis per derogationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

imputabilem contrahant; cum ponantur operari ex conscientia nixa prudenti, ac rationabili fundamentò, inculpatè per iudicium intellectus sui approbato. Interpretatio igitur non tollit obligationem legis, sed declarat solum legem in hac circumstantia obligare, vel non obligare; & de hac materia V. dicta à n. 910.

§. VII.

De cessatione legis per derogationem.

1092. **D**erogatio legis est ablatio legis in perpetuum, quoad partem, non in totum. Communis regula est, quòd posterior lex Principis derogat priori, in quantum ei contraria est, licèt id non exprimat, ut habetur c. 1. de Constitut. in 6. ibi: *Licèt Romanus Pontifex (qui iura omnia in scrinio pectoris sui censetur habere) constitutionem condendò posteriorem (quamvis de ipsa mentionem non faciat) revocare noscatur*: quia tamen locorum specialium, & personarum singularium consuetudines, & statuta, cum sint facti, & in facto consistant, potest probabiliter ignorare, ipsis (dum tamen sint rationalia, per constitutionem noviter à se editam, nisi expressè caveatur in ipsa) non intelligitur in aliquo derogare. Not. autem si posterior priori in totum est contraria, priorem abrogari; si solum in aliquo, ei quoad illud derogari per posteriorem. Hinc derogatio non fit, nisi ad contraria, ut ex cit. c. colligit Fagnanus c. *Tuarum*, de privileg. n. 48.

1093. Ex hoc deducitur, quòd in Principe censetur esse notitia omnium iurium, sive legum communium. Hinc eum non excusat error, sive ignorantia juris, ut dicitur c. 1. cit. & habetur etiam L. *omnium*, C. de testamentis. Quare hoc ipso, quòd condatur novam legem priori contrariam, hæc vel abrogatur, vel derogatur, si prior fit ex jure communi. Hæc regula ampliari debet, ut procedat in statutis novis, quæ contrariantur prioribus à Magistratu conditis, ut notat Layman in cit. c. 1. n. 5. Deinde etiam, ut rescriptum posterius deroget priori, secundum quod ei contrariatur. Tertio in consuetudine generali, cui derogat specialis, ex eadem ratione, teste Layman cit. n. 6. Quarto in statutis conditis secundum jus commune, cui con-

stitutione posteriori derogatur; sic Azor p. 1. l. 5. c. 26. q. 17.

Econtra rursus limitatur, ut non procedat quoad decreta Concilij generalis, ubi requiritur eorum expressa mentio, de quo V. dicta à n. 521. Limitatur 2. quoad statuta particularia locorum, & personarum. Idem dic de similibus consuetudinibus ex n. priori; excipe, nisi conditæ sint secundum jus commune, cui per legem posteriorem derogetur, ut notatum in num. preced. vel suæ legi generaliter latæ Princeps adjiciat clausulam: *non obstante quocunque statuto, aut consuetudine in contrarium*; ita Gail l. 2. observ. 18. n. 1. Limitatur 3. ut non procedat in legibus anterioribus, quæ ad sui ab-vel derogationem exigunt specificam, & expressam sui mentionem. Hinc illis non derogat lex posterior, vel nullam eorum mentionem, vel tantum generalem faciens, sub clausula scilicet communi, *non obstante quocunque constitutione contraria*. Quia, cum Princeps censetur habere notitiam legis anterioris, non censetur ei velle derogare per subsequentem dispositionem nisi cum clausula, quam lex anterior ad ejusmodi effectum requirit.

Præter assignatam regulam de lege, seu constitutione derogante, afferri solet etiam alia, de qua Barbosa in jurisprudentia brocardica, seu axiomatica fuse agit l. 5. c. 5. axiom. 4. & est hæc: *generi per speciem derogatur*; & habetur in utroque jure, L. *in toto jure*, ff. de reg. juris L. *Sanctio*, ff. de penis, c. 1. & c. *pastoralis*, de reg. juris in 6. Sensus est, quòd *constitutio specialis deroget constitutioni generali*. Sic mandatum speciale derogat generali, non contra. Circa hanc regulam not. eam primò procedere in omni materia; sic Cardinalis Tuschus *practic. conclus. tom. 4. lit. G. conclus. 16. n. 1.* Deinde ut etiam procedat in legatis; sic Barbosa *loc. cit.* quod etiam verum est in fidei commissis, institutionibus, substitutionibus, & in omni ultima voluntate, item in legibus, statutis, consuetudinibus, compromissis, iudicijs, rescriptis, mandatis, & in omni actu, materia, & dispositione. Tertio, sive genus præcedat, sive sequatur, L. *Servo*, l. 5. ff. de pecul. leg. & Bald. in L. *toto jure*, ff. de reg. juris n. 7. & 14. hinc in probationibus, *probatio in specie delicti prævalet proba-*

probationi in genere, v. g. quòd accusatus sit bonæ famæ, &c.

1096. Not. 2. eandem regulam limitati, ut non procedat. 1. Quando genus, & species se invicem compatiuntur; Bartolus *L. Servo. ff. de peculio leg.* Ratio est ex *num. 1092.* 2. Quando genus, & species apponuntur favore ejusdem personæ; Tuschus *cit. conclus. 36. n. 79.* 3. Quando species præcisè accedit generi. Nam prorogato genere prorogatur species; Tuschus *cit. n. 80.* 4. In jurisdictionibus, quia si datur in genere, & in specie, potius concessa censentur cumulativè, quàm derogativè; ita Tuschus *cit. n. 102.* 5. In generalibus literis gratiæ ad beneficia. Nam his non derogatur per speciales posteriores, quando per generales est jus quæsitum; secùs si effectus penderet ab eventu incerto; ita Tuschus *cit. n. 101.* 6. In diversis dispositionibus diverso tempore factis; vel quando specialis provisio ad diversum tendit finem, Barbosa *cit. limitat 8.* 7. In privilegijs; quia per privilegium speciale non derogatur generali; intellige in totum, & nulla facta mentione privilegij generalis; ita Sylvest. *in Summa V. privilegium q. 10. ex c. dudum, §. nos igitur, & c. quamvis tibi, de prebend. in 6.*

ARTICULUS XVII.

De activa dispensatione legis.

1097. **P**Otiorem hujus materiæ partem dedimus *l. 4. decret. q. ult. p. 2.* ubi actum est de dispensationibus in impedimentis canonicis conjugiorum. Unde in præfenti ea duntaxat insinuabimus, quæ inibi jam tradita sunt, exposituri reliqua ibidem prætermisissæ; est autem hæc quæstio, penes quem sit potestas dispensandi in lege, vel jure, proprio, vel alieno?

§. I.

Quid sit dispensatio legis, & quis ejus effectus?

1098. **D**ispensatio, prout hæc accipitur, est *juris alicujus relaxatio*, seu alicujus exemptio à legis obligatione, ut colligitur *ex c. de multa, c. Si qui, l. q. 7. & ideo Tom. I.*

vocatur *moderatio canonum, c. Ipsa pietas, §. si inquirat, 23. q. 4.* Ex quo sequitur, *dispensare* hic idem esse, ac *aliquem solvere ab obligatione legis, seu juris.* Et quia fieri potest, quòd quis solvatur ab obligatione juris etiam municipalis, dispensatio non bene restringitur, ut sit solum *relaxatio juris communis*, de quo plura *l. 4. decretal. à n. 2010.*

Effectus autem dispensationis est, ut, quod de jure est illicitum, dispensatione fiat licitum. Hinc dispensatus in aliqua juris inhabilitate, fit habilis, æquè ac habilis naturaliter, seu habilis de jure communi. Nam fictio juris tantum operatur in casu ficto, quantum veritas in casu vero, *L. Filio. ff. de lib. & Posthum. & factum civiliter eundem habet effectum, quem factum naturaliter, L. fin. ff. mandat. L. Si mater, C. de justit.* Qualiter autem dispensatio differat à privilegio, legis interpretatione, irritatione, abrogatione, ac derogatione, diximus *l. 4. à n. 2012.*

Præter hæc not. 1. aliud esse dispensare *in lege propria*; aliud, *in voto, & juramento.* Nam dispensatio in votis aut juramenti nec validè fieri potest sine justa causa; secùs dispensatio in lege propria, ut dicemus *n. 1127.* deinde in lege propria dispensat Pontifex nomine suo; in votis nomine Christi, cujus vices agit, ut sentiunt complures; esto aliàs non sit dispensatio, saltem directa in jure divino, sed directæ tantum interpretatione, vel subtractione materiæ, ut alibi diximus. 3. votum etiam voventis autoritate commutari potest, si priori materiæ substituat aliam meliorem in ordine ad Dei cultum, & animæ suæ salutem; subditus autem legem commutare nequit.

§. II.

An in jus naturale, & divinum cadere possit dispensatio?

Quæstio 1. est, *an dispensari possit in jure naturali divino?* Resp. nullam dispensationem, propriè dictam, posse cadere in jus naturale divinum præceptivum, vel prohibitivum; ita Suarez *l. 2. de legib. c. 14. n. 5.* Nam ea, quæ naturali jure præcepta sunt, habent conformitatem; & quæ prohibita, difformitatem necessariam *cum recta ratione*; ergo sub ijs circum-

Ii 2

stantijs,